

www.kaleva.fi

Aina ajassa
Pohjois-Suomen
johtava uutiskone
joka päivä,
kellon ympäri.

Lukijakuva: Kotia etsimässä

Eihän tämä ole yksitään taltintin tornitalo?

Verkossa tapahtuu

Uutiset: Ruskon romurallissa ihmiset tuovat vanhoja koneita laajentuneisiin vastaanottopisteisiin. Jätekeskuksessa on omat laarit kylmäkoneille, tietokoneille, maaleille ja muille jätteille.

Uutiset: Lakeuden yhteistoiminta-alueen tulevaisuutta käsitellään alueen kunnanhallituksissa maanantai-iltana.

Uutinen: Energiapuun korjuu lisääntyy voimakkaasti Lapin alueella.

Uutiset: Miten markkinat reagoivat Brysselissä viikonloppuna pidettyyn EU:n huippukokoukseen, jossa ministerin julistivat tietosulun.

Galleria: Kierikin kivitulevaisuutta käsitellään Yli-Iissä tehtiin muinaismallin rumpuja.

Seuraa verkossa: Syysloma

JARMO KONTIAINEN

X-On avaa ovet lomalaisille

Sotainvalidit kylvävät miljoonia

Yhdelle veteraanille riittää veljesliiton rahoista kuitenkin vain 800 euroa

Arja Mikkola Kaleva
OLU Sotainvalidien Veljesliitto käyttää jäsentensä hyväksi enemmän rahaa kuin koskaan. Järjestö jakaa varallisuuttaan suunniteltua etupainotteisemmin, vahvistaa Sotainvalidien Veljesliiton pääsihteeri Markku Honkasalo. "Tahti on nopeampi kuin päätettiin."

Järjestö päätti vuonna 2009 käyttää yli puolet omaisuudestaan sotainvalidien, puolisoitten ja leskien hyväksi vuosina 2009-2012. Syykin on selvä: sotaveteraanien keski-ikä on 88 vuotta. "Tarve on kentällä nyt suurempi kuin 2010-luvun lopulla", Honkasalo muistuttaa.

"Jos meillä tulos näyttäisi plus-saa, silloin pitäisi laittaa talouspäällikkö vaihtoon", Honkasalo linjaa: "Jos emme tee vähintään kahta miljoonaa tappiota, silloin olemme toimineet huonosti."

Kuluvana ja myös ensi vuonna liitto rahoittaa piirien ja paikallisosastojensa kautta kentän toimintaa kaikkiaan 8,5 miljoonalla eurolla.

Menot on lähes kolminkertaisesti. Ennen omaisuuden purkamispäätöstä huoltotukea riitti kaikkineen jakoon noin kolme miljoonaa vuodessa.

Ekstrarahoilla lisätään vanhusien elämäntilaa. "Kyllä se on ihan tuntuva", vahvistaa Pohjois-Pohjanmaan piirin toi-

”Jos emme tee vähintään kahta miljoonaa tappiota, silloin olemme toimineet huonosti.”

Markku Honkasalo
pääsihteeri
Sotainvalidien Veljesliitto

minnanjohtaja Elsa Pyörälä. Varoilla kustannetaan esimerkiksi jalkahoitoja ja käydään porukalla päiväseläntä Oulun Edenissä virkistäytymässä.

Myös ensi vuoden budjetti lupaa yhtä paljon: "Siivousta, ikkunanpesua, pientä remonttia, virkistystä, lyhkäisiä lomia. Että he voisivat asua kotona mahdollisimman pitkään", Honkasalo kuvailee.

Yhteinen keräys

Junkers-keräyksen takana ovat paitsi sotainvalidit ja Sotaveteraaniliitto myös Rintamaveteraaniliitto, Rintamalaisten liitto sekä Kaatuneitten omaisten liitto. Merkkejä myydään R-kioskeilla.

Sotainvalidien Veljesliitto on varakain veteraanijärjestö: nettovarallisuus noin 15 miljoonaa euroa vuoden 2010 taseessa.

Suomen Sotaveteraaniliiton takana on eniten jäseniä, noin 28 000 eli 60 prosenttia kaikista veteraaneista. Net-

Sotainvalidien Veljesliitto on kaikkein varakkain veteraanijärjestö. Sen hallussa on peräti 88 prosenttia kaikkien veteraanijärjestöjen pesämunasta. Alunperin purettavaa on ollut noin 20 miljoonaa euroa. Kaunialassa on myös vielä kiinni 8

tovarallisuus 900 000 euroa: käteistä, vuokrattu, puolen miljoonan euron toimisto Helsingin keskustassa ja kolme testamentilla saatua vuokrahuoneistoa Orivedellä, jotka realisoituaan 2013.

Valtio tukee sotaveteraaneja noin 350 miljoonalla vuosittain. Summasta leijonanosaa menee 8 000:lle sotainvalidille.

Valtion 2012 talousarviossa sotaveteraaneille aiotaan leikata 40 miljoonaa euroa.

miljoonan takuut. Lisäksi piireillä ja paikallisosastoilla on takanaan 13 miljoonaa.

Sotainvalidien varallisuus on peräisin vuonna 2006 kaupattua Kaunialan sairaalasta ja 2004 myydyistä Kyyhkylän kuntoutussairaalasta. "Omaisuus

Junkers-merkkejä myydään R-kioskeissa.

on laskenut vähemmän kuin mitä me olemme käyttäneet", Honkasalo viittaa sijoitusten tuottaneen hyvin.

Lisäksi jemmassa on vielä testamentin kautta saatuja metsäpalstoja. "Pari miljoonaa", Honkasalo arvioi. Jäljellä on myös

arvopapereita sekä Kaunialan toimintaa tukeneita asuntoja.

"Ei sitä rahaa kohtuuttoman paljon ole", Honkasalo suhteuttaa: "Siitä tulisi 800 euroa per nappi."

Niinpä jos omaisuus siroteltaisiin kerralla, rahalla ei saisi kunnon viikon kuntoutusta kullekin vajaalle 8 000 sotainvalidille ja noin 14 000 puolisojäsanelle. "Sen jälkeen rahat olisi käytetty ja eikä kukaan enää ajaisi heidän etujaan."

Vaikeinta onkin nyt löytää tasapaino jatkuvan vähentämisen ja loppuun asti jatkuvan toiminnan välillä, Honkasalo myöntää.

"2020-luvulla aiomme vielä toimia." Odotusten mukaan tuolloin elossa on vielä alle tuhat sotainvalidia ja vajaat 3 500 puolisoa ja leskeä. "Silloin meillä olisi vielä ehkä miljoona euroa."

Keräykset elintärkeitä veteraaneille

Arja Mikkola Kaleva
OLU Sotaveteraanien yhteisen Junkers-keräyksen kaikki tuotto jaetaan kentälle, vakuuttaa Suomen Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtaja **Markku Seppä**.

Sotaveteraanityön tukemisen kannalta keräys on Seppän mukaan aivan olennainen: "Jos me lopettaisimme hankinnan,

toiminta loppuisi alle vuodessa. Meillä ei ole jemmasta."

Sotaveteraaniliitolla on kulua noin 2 miljoonaa vuodessa, jota jäsenten avustamiseen käytetään 1,1 miljoonaa. Tulot ovat hiukan alle kaksi miljoonaa: "Se on pikkusen miinusmerkinen."

Sotaveteraaniliitonkin nettovarallisuus siis hupenee pik-

kuhljaa: "Minun isoin huoleni on se, miten saamme hankittua varoja, että voimme hoitaa tukitoimintaa", Seppä sanoo.

Raha-automaattiyhdistys on jo vähentämässä radikaalisti yleisavustusta, joka on tarkoitettu hallintokuluihin. "Yritämme erilaisilla tempuilla ja toimilla saada rahaa kasaan", Seppä to-

teaa. Kokonaan RAY:n tuki uhkaa loppua 2015.

Erytyisesti muille veteraanijärjestöille keräysrahat ovat elintärkeitä vuosittain. Sotainvalidien Veljesliiton pääsihteeri **Martti Honkasalo** painottaa.

"Nuorisokin ymmärtää, missä tilanteessa nämä isänmaata puolustaneet ja rakentaneet

vanhukset ovat", kiittää puolestaan **Elsa Pyörälä** Oulusta. "Joskus aikaisemmin heitä jopa pilkattiin - nyt kaikenikäiset lähtevät hyvin keräykseen."

Huippuvuonna 2006 yhteinen veteraanikeräys tuotti 3,4 miljoonaa euroa. "Uskoisin tänä vuonna päästävän lähelle kolme miljoonaa", Seppä toivoi.

Yksi painallus voi pelastaa hengen

Myös kouluttamaton maallikko voi hätätilanteessa käyttää defibrillaattoria

Elina Ursin Kaleva
OLU Aikaa elottoman ihmisen auttamisessa ei ole heittänyt hukkaan, ja yksi painallus voi pelastaa ihmishengen, kertoo Oulun yliopistollisen sairaalan ensihoidon apulaisylilääkäri **Tuukka Toivio**.

"On suotavaa, että hätätilanteessa defibrillaattoria eli def-faa käyttäisivät myös kurssit käymättömät ihmiset", Toivio sanoo.

Defibrillaattorilla pyritään poistamaan haitallisen rytmien aiheuttama sydämen kaostila antamalla sydänlihaksen tasavirtasähköisku. Sähkö sydänlihaksen johdetaan defasta kahdella rintakehään liimattavalla elektrodilla.

Defibrillointiin on ryhdyttävä 3-5 minuutin kuluessa elottomuuden alkamisesta. Toivion mukaan jokainen viiveminnuitti huonontaa ennustetta selviytyä hengissä.

"Defibrillaattoria ei voi käyttää väärin. Maallikkokäytössä oleva puoliautomaattinen deffa ohjaa käyttäjää suomen kielellä ja valomerkein. Elvyttäjän tehtävä on kuunnella ohjeita. Oikeastaan vain yksi napin painallus riittää ja se voi pelastaa ihmishengen", Toivio kertoo.

"Auttamatta jättäminen on heitteillejättö, mistä voidaan rangaista"

Vuosittain yli 40 000 suomalaista saa sydänkohtauksen, joka voi johtaa kuolemaan tai elottomuuteen. Myös tapaturma voi aiheuttaa elottomuuden.

Sairauskohtauksen saaneen mahdollisuus selviytyä kaksintaikolminkertaisesti, jos paikalla olijat aloittavat heti painelua

Elvytys aloitetaan painelu- ja puhallus-elvytyksellä, 30 painallusta ja kaksi puhallusta.

puhalluselvytyksen eli PPE:n. Jos PPE:n ohella on käytettävissä defibrillaattori, deffa, selviytymismahdollisuus nousee jopa 75 prosenttiin.

Defibrillaattorit yleistyvät hyvää vauhtia Suomessa, mutta suuri osa väestöstä ei ole kuulutkaan deffastai defibrillaattorista.

Toivion mukaan defibrillaattorin hankkimista esimerkiksi työpaikalla pitää harkita.

Sijoittelulle pitää olla selkeä peruste ja riskit on kartoitettava. Hyvä perustelu on esimerkiksi pitkät etäisyydet sekä tilat ja tapahtumat, missä on paljon samaan aikaan ihmisiä koolla kuten jäähalli, uimahalli tai teatteri.

"Yhteistä deffojen sijoittelulla on, että näissä paikoissa mielenliikutus voi aiheuttaa sydänkohtauksen", Toivio kertoo.

Jo pitkään Finnairin kaukolennoto lentävissä koneissa on ollut defibrillaattori. Sen sijaan VR:n junista deffaa ei löydy.

"Ensiaputaidot ovat osa konduktöörien koulutusta. Hätätilanteessa pysähdymme asemalla, mistä potilas kuljetetaan eteenpäin sairaalahoitoon", kertoo VR:n kalustopäällikkö **Joel Lindström**.

Oulusta deffa löytyy ainakin jäähallista ja lentokentältä, mutta ei esimerkiksi uimahallista tai kaupunginteatterista.

"Meidän henkilökunta on ensiaputaitoista, mutta deffaa ei kummastakaan Raksilasta tai Raatin uimahallista löydy. Apu on Raksilassa lähellä", kertoo ohjauspalveluiden päällikkö **Markku Savolainen** Oulun liikuntatoimesta.

Suomen Punainen Risti kouluttaa parhaillaan omia kouluttajiaan deffan käyttäjiksi. Kouluttajat päivittävät osaamistaan kolmen vuoden välein.

"SPR on muuttanut myös maallikkokoulutusta niin, että ensiapu II -kursille tulee osio deffan käytöstä, ykköskurssilla laite esitellään", kertoo terveydenhuollon suunnittelija **Pirkko-Liisa Laitinen** SPR:n Oulun piiristä.

Myös työpaikoille hankitaan yhä enemmän defibrillaattoreita. "Aina, kun työpaikalle tai isompaan liikkeeseen, tavarataloon tai julkiselle paikalle hankitaan defibrillaattori, koulutus kuuluu sekä käyttö- että laitekoulutus", Laitinen kertoo.

Ensiaputaitoja Oysin henkilökunnalle opettaneen Toivion mukaan taidot ruostuvat ja unohtuvat jos puoleensa vuodessa. Ensiavun teoriaosuus vielä nopeammin, kolmessa kuukaudessa.

Vaikka suuri osa Oysin henkilökunnasta on lääkäreitä ja sairaanhoitajia, elvytystaitoja opetellaan ja päivitetään Toivion mukaan säännöllisesti.

"Elvytys on elämää ei työtä varten", Toivio sanoo.

Marko Parviainen Merplast Oy:stä neuvoo defibrillaattorin käyttöä. "Defibrilloitava rytm. Paina vilkkuvaa valoa", kone neuvoo. Auttajat nostavat kätensä ylös, Parviainen painaa kerran vilkkuvaa valoa ja deffa antaa yhden iskun. Seinään kiinnitetty deffa-symboli ohjaa auttajat laitteen luo.

TÄNÄÄN

YK:n päivä on vuosittain 24. lokakuuta vietettävä päivä, jota vietetään Yhdistyneiden kansakuntien perustamisen kunniaksi.

Työpaikka voi löytyä piilosta

Rovaniemellä syntynyt tuotantoalan diplomi-insinööri **Jussi Yletyinen**, 24, tiesi, että työpaikat ovat kiven alla. Kesän ja syksyn aikana hänelle on selvinnyt, että työ löytyy jostain pienestä yrityksestä, joka ei vapaista työpaikoistaan julkisesti ilmoittele. **OLU JA SYTU 4**

Puolet yli 65-vuotiasta ottaa rokotteen

Yli 65-vuotiaiden rokotaminen on tutkija **Ulpu Elonsalon** mukaan yhä haastavampaa. Vain noin puolet heistä ottaa kausi-influenssarokotteen. "Vaikka määrällisesti annetaan koko ajan enemmän rokotteita, päästään kattavuudessa aina vain puoleen." **KOTIMAA 5**

Energiapuun kysyntä kasvaa nopeasti

Rovaniemen Mustikkamaalle rakennettava biovoimala ja Kemian Ajokseen suunniteltu biodiesellaitos tulevat mullistamaan energiapuumarkkinat. Energiapuun käyttö Lapissa nousee jopa kahteen miljoonaan kiintokuutiioon vuodessa. **KOTIMAA 6**

Venäjä usko ilimatoihin

Venäläiset käyttävät ilimatonoja erilaisiin sairauksiin. Moskovalainen **Anja** toivoo saavansa helpotusta pitkäaikaiseen väsymykseen ilimatono- eli hirudoterapiasta. Madot maksavat suoraan tehtaasta ostettuina reilun euron kappale. **ULKOMAAT 9**

Vammaisuinnin juhlaa Raksilassa

Vammaisurheiluun liittyy yhä ennakokuluja, vaikka eletään 2000-lukua. Vammaisuinnin PM- ja SM-kisoissa Raksilassa saivat kyytiä sekä ennakokuluja että vanhat ennätykset. Epäonnistumiset harmittivat ja onnistumiset naurattivat - kuten ketä tahansa meistä. **URHEILU 10**

K2

Ihailtu ja vihattu Houellebecq

Michel Houellebecq on Ranskan nykykirjallisuuden suurin tähti - palkittu, ihailtu ja myös parjattu kirjailija. Viime vuonna Ranskan merkittävimmällä kirjallisuuspalkinnolla Goncourtilla palkittu Maasto ja kartta -romaani on juuri ilmestynyt suomeksi. **KULTTUURI 15**

Ydinvoimalat verkkohyökkäystä vastaan

Säteilyturvakeskus on kiristämässä ydinvoimaloiden turvallisuusohjeita vaatimalla niitä varautumaan mahdollisiin tietoverkkoihkuihin. Vaikka ydinvoimaloita ei ole vielä häiritetty verkkohyökkäyksillä, pelättävää on, että tällaista tapahtuu tulevaisuudessa. **PÄÄKIRJOITUS 18**

Aapisen rivien välistä

"Metsäteollisuus ja siihen liittyvät toimet, joihin liittyy myös puunkorjuu, ovat keskeinen osa Suomalaista arkipäivää. Pikkumetsän aapisessa annetaan miellyttävä siitti, että metsätalous ja varsinkin metsänkorjuu ovat toimenpiteitä, jotka ovat pelkästään haitallisia." **LUKIJALTA 19**

VERSTAS 22

Tekijä värkkää itse kynttilät syysiltoihin

LIISA LEHTO-PEIPPO/ARKISTO

Kynttilä tuo lämmintä tunnelmaa ja hämyistä valoa. Useimmiten kynttilät hankitaan kaupan hyllyiltä, mutta jo vanhastaan niiden tekeminen omatoimisesti on ollut taito, joka on kulkenut sukupolvelta toiselle.

HUOMENNA

Kunnissa kiristetään veroruuvia

Veroprosentin nosto uhkaa liki kymmenessä Pohjois-Pohjanmaan kunnassa. Korotukset ovat yhden tai puolen prosenttiyksikön luokkaa, mutta monessa kunnassa olisi paineita nostaa prosenttia reilustiikin. Siikalatvalla lasketaan, että todellinen veronkorotuspaine olisi noin neljä prosenttiyksikköä.